

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

118. An qui tota nocte dormivit cum muliere teneatur in confessione
explicare hanc circumstantiam, vel sufficiat confiteri numerum copularum?

Ex p. 5. tr. 14. & Misc. 2. res. 10.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

circumstantiam inductionis confitentiam, cum illa sit parata; & moraliter loquendo, talis non est causa inductionis; tenetur tamen confiteri peccatum aditionis magæ, vel magi: & ita etiam mihi videtur.

RESOL. CXVI.

An si quis peccauit cum femina, sufficiat de hoc se accusare non addendo se illam inuitasse?
Et an fatenda sit circumstantia scandali, si femina virum paratum sollicitasset?
Et an necessario fatenda sit inductio facta extraordinariis precibus, & æquivalentibus violentia morali?
Et an numerus feminarum, quibus cum adulterium, v. g. fuit commissum, sit in confessione explicandus? Ex part. 5. tr. 1. 3. & Misc. 1. Ref. 5.

Sup. hoc sup. §. 1. **C**asus est frequentissimus, & negatiuam sententiam docet Lorca in 2. 2. D. Thom. *quest. 43. art. 8. sect. 3. disp. 5. 6. num. 6.* vbi sic ait: Scandalum actiuum quando non est speciale peccatum, est circumstantia, & aded aggrauans, vt nimis auget peccatum, & sit in confessione explicanda; qui enim esset causa peccati alterius, non satisfaceret integritati confessionis, si solum diceret: Peccaui cum quodam femina, aut fui particeps homicidij, quod quidam commisit, sed exprimere tenetur, sui causa peccati alterius, & induxi illum ad peccandum. Neque quisquam concessit hanc circumstantiam taceri posse, neque tunc, & sine temeritate concederetur. Siue ergo scandalum actiuum indirecte volitum sit circumstantia mutans speciem, siue non, est in confessione explicandum. Ita ille. Vnde ex his sequitur, * numerum feminarum, quibuscum adulterium, v. g. fuit commissum, esse explicandum, eo quod peccatum scandali sit distinctum personas ad fornicationem inuitare.

* Sup. hoc numero lege doctrinam Ref. primæ post præcitantam.

2. Sed aduersus illum insurgit vterque Sanchez, Thomas & Ioannes, hic in *select. disp. 1. n. 24. ille in summa tom. 1. lib. 1. cap. 6. n. 14.* vbi docet, quod licet crimen scandali sit femina inducere; opus tamen non est illud in confessione explicare, quia dum fateatur vir fornicationem commississe, communiter intelligitur, vt ego etiam alibi notauimus, femina sollicitasse; sicut è contra dicendum est fatendam esse circumstantiam scandali, si femina virum paratum sollicitasset, quia in fornicatione femina ea circumstantia non exprimitur, femina enim communiter non sollicitant, sed viri, vnde hi non tenentur circumstantiam scandali aperire, illæ autem sic. Ad illationem verò contrariæ sententiæ respondeo non esse grauius crimen decies eandem feminam inducere, quam sigillatim decem feminas, cum in vtroque casu inductio solum denaria sit. Certum est tamen inductionem speciem mutare, & necessariò esse confitentiam, quando inductio facta est extraordinariis precibus, & æquivalentibus violentiæ morali, vt docet Salas in p. 2. tom. 2. tract. 1. 3. disp. 5. sect. 1. 5. num. 133.

2. Non desinam tamen hic adnotare celebrem doctrinam, quam ex Valquez docet Ludouicus Maratius in D. Thom. tom. 3. tract. de sacrament. Penitentia disp. 27. sect. 4. n. 8. vbi sic ait: Eum qui vel verbo, vel facto causa est alteri peccandi, vel causam esse peccandi secum, vel non secum si secundum, debere confiteri hanc causalitatis circumstantiam, quia est peccatum ab eo; quod committit ipse numero distinctum; sin autem primum distinguendum rursus est: vel enim peccatum, ad quod secum committendum alterum inuitat, tale est sua natura, vt non nisi à duobus committi possit, cuiusmodi fornicatio est; vel tale non est; si secundum, illa inuitatio de-

claranda est; quia peccatum numero diuersum est ab eo, quod committit ille, qui alium ad peccandum inuitat; si primum, sententia probabilis est, & in præsertim, quam sequitur Valquez hic ad art. 1. quest. 91. dub. 4. non esse necessarium illam inuitationem declarare, quod idem numero peccatum sit cum eo, ad quod inuitat: quanquam probabile etiam sit, & fortè probabilius multo illam erga peccatum persone ad peccandum inuitatæ causalitatem esse diuersum numero peccatum, ac proinde in confessione declarandum. Ita Maratius.

RESOL. CXVII.

An circumstantia durationis temporis sit in confessione aperienda?
Et an quando fuerit nimia explicari oporteat?
Et an si daretur casus, in quo penitens in memoria haberet omnes delectationes v. g. morosas, quas per annum habuit, teneatur aperire talem durationem temporis, vel sufficiat dicere, toties morosè delectatus sum?
Et an, si quis haberet rem cum concubina tota nocte, teneatur explicare hanc circumstantiam, & grauitatem, vel sufficiat confiteri numerum peccatorum, videlicet semel, vel bis fornicatus sum? Ex part. 1. tract. 7. Ref. 39.

§. 1. **R**espondeo negatiuè cum Zerola in præsertim *penit. cap. 12. g. 15.* Valquez in 3. p. tom. 4. p. 91. art. 1. dub. 3. n. 36. contra Canum, Sotum, & alios, vbi sic asserit. [Ex qua ratione Nauarrus docet, temporis durationem non esse necessariò explicandam, in quantum aggrauans est; docet tamen, & bene, quando fuerit nimia explicari oportere: quia forsan videtur vnus peccatum, & plura fuerunt, quorum numerus, cum explicari commodè non possit, oportet durationem explicare.] Ita ille.

2. Vnde temporis duratio in confessione aperienda est, non quatenus est circumstantia aggrauans, sed quatenus illam explicando penitens manifestat eodem modo, quo potest numerum peccatorum necessariò in confessione explicandorum. Et idè, si daretur casus, in quo penitens in memoria haberet omnes delectationes, v. g. morosas, quas per annum habuit, non tenetur in confessione aperire talem durationem temporis, sed sufficeret dicere: Toties morosè delectatus sum: quidquid in contrarium asserant, Henriquez lib. 3. c. 5. n. 5. & Coninch de Sacram. disp. 7. dub. 3. n. 5. cum aliis Et idè etiam putat Zerola, vbi supra, quod si quis haberet rem cum concubina tota nocte, non tenetur exprimere hanc grauitatem, sed sufficit confiteri numerum peccatorum, videlicet: Semel, vel bis fornicatus sum. Vide aliqua hic addenda in tertia inuis Operis Parte, Tract. 4. de Sacram. * 67.

RESOL. CXVIII.

An qui tota nocte dormiuit cum muliere teneatur in confessione explicare hanc circumstantiam, vel sufficiat confiteri numerum copularum? Ex part. 5. tr. 1. 4. Misc. 2. Ref. 10.

§. 1. **N**on sufficere numerum copularum exprimere ex Nauarro docet Alphonsus de Vega in spec. Paroch. to. 1. cap. 11. §. 26. n. 168. vbi sic ait: *Aduerte Nauarro que puede auer tanto desorden, y tanta torpeza en estas obras, que sea necesario declararlo en la confession, por ser circunstancia agnante. Pone el exemplo en un hombre, que no naua*

De Circumstantiis aggrau. Ref. CXIX & c. 403

parte con una muger mas que una vez, empero esu-
neste toda una noche con ella, exercitandose en mil
dehonesidades, en tal caso no declara suficientemen-
te su pecado, diciendo que conocio una fornicationis
porque esto no es necessariamente accessorio a la obra de
fornicacion; y assi particularissimamente se ha de de-
clarar en la confesion.

2. Sed ego pro contraria sententia in 1. p. tract. 7.
*resol. 39. adduxi Zerolam, cui nunc addo Sancium in
seleto, disp. 21. n. 13. Bartholomæum à Sancto Fausto
in Theolo. mor. de sac. Pœnit. tom. 1. lib. 4. q. 8. vbi sic
asserit: Quarto infertur eum, qui rem habuit cum
muliere tota nocte, non teneri exprimere hanc graui-
tatem, quæ non mutat speciem, sufficit enim con-
fiteri numerum copularum. Sic ille. Et re vera si hæc
deformitas est tantum circumstantia aggrauans, vt
ipsemet Vega in verbis supra citatis confitetur, pro-
babilem puto hanc sententiam; nam probabiliter as-
serunt Doctores quos ego in dist. tract. resol. 1. ad sa-
tietatem adduxi, circumstantias aggrauantes non esse
necessariò in confessione explicandas. Sed Sanchez
vbi supra putat hanc circumstantiam neque esse ex
aggrauantibus.

RESOL. CXIX.

An si quis fornicatur, teneatur non solum explicare
actum, sed circumstantias, vt tactus, oscula, &c. qua
subsequuntur copulam?

Idem docetur de gaudio, aut colloctione consequente
ad prehabitam fornicationem, licet intercesserit ma-
gna interruptio temporis inter copulam, & con-
sequentia ad illam? Ex part. 1. tractat. 7. Resol.
lut. 42.

§. 1. Affirmatiuè respondet Vasquez in 3. tom.
4. q. 91. art. 1. dub. 5. num. 35. Suarez in
3. p. tom. 2. disp. 2. scilicet. 2. n. 8. & 9. Coninch. de Sac.
disp. 7. dub. 7. num. 59. & alij. Quia, cum illa non or-
dinatur ad copulam præcedentem, sed ad sequen-
tem, non possunt cum illa eundem actum constitue-
re. Ergo sunt explicanda.

2. Sed contraria sententia in praxi communiter
obseruatur; & illam docet Henriquez in sum. lib. 5.
c. 5. n. 5. & in Glossa, littera V. vbi sic asserit: Est vnu
numero peccatum, quando quis ante fornicationem,
& post illam, continuat actus libidinosos. Limitant
aliqui, nisi essent actus exorbitantes ad maiorem vo-
luptatem inuenti, qui non satis explicantur in actu
principali; & imò aliqui putant, quòd præter copu-
lam tenetur exprimere tactus, & oscula. At reuerà
prædicti actus etiam extraordinarij habent se mate-
rialiter respectu eiu (dem formæ, nec sunt necessarij
explicandi.] Ita Henriquez, & ante illum Nauarrus
c. 6. n. 7. Zanardus in direct. Theol. par. 1. tr. de Pœnit.
c. 18. Sancius disp. 6. n. 3. Zerola in praxi, de pœnit. c.
12. q. 47. Azorius par. 1. lib. 4. c. 4. in fine. & alij. Idem,
qui post copulam tangit, & osculatur, etiam propter
delectationem, denuò meretricem, dummodo hæc non
faciat ad iterandam fornicationem, non tenetur illa
oscula, & tactus declarare: sed sufficit dicere: To-
ties fornicatus sum, quia talia oscula, & tactus cum
actu, & effectu principali coniunguntur, & cum eo
constituunt vnum numero peccatum: vnde explica-
to actu principali, etiam censentur huiusmodi actio-
nes explicatæ.

3. Netandum est etiam, quòd Sancius vbi supra,
disp. 6. num. 3. idem docet de gaudio, aut colloctione
consequente ad præhabitam fornicationem, licet in-
tercesserit magna interruptio temporis inter copulam
& consequentia ad illam. Hoc tamen intelligit, quan-

do is, qui fornicationem commisit, ad alia negotia
agenda non se diuertit; sed in eodem situ, & statu,
quo peccauit, perseverat, retinens fœminam ad de-
fœculandum illam, & colloquendum; vel forte fœmi-
na discesserit ex vtriusque conuentione, expectet re-
ditum ad iterum defœculandum eam, vel ad collo-
quendum cum periculo defœculationis. Ita ille. Vide
super hoc Ref. 67. tr. quarti de Sac. tertia Paris.

Quæ hic est
infr. Ref. 165.
§. In Ref. 42.

RESOL. CXX.

Quidam adiuu meretricem, vt eius tactibus fruere-
tur sine intentione fornicandi, & postea fornicatus est.
quaritur, an sufficiat explicare in confessione fornicationem
tantum sine tactibus?

Et docetur, quod non in isto casu, sed in alijs ordina-
rijs, tactus & oscula non sunt explicanda, quando
ordinantur, & sunt inchoationes ad copulam, vel
sequuntur fornicationem? Ex part. 4. tr. 4. & Misc.
Ref. 205.

§. 1. DE hoc casu olim interrogatus fui, & qui-
dam putauit illos tactus non esse in con-
fessione explicandos; nixus autoritate Doctorum
asserentium tactus ante fornicationem non esse in
confessione explicandos: sed nunc ego affirmatiuam
sententiam mordicus tenui, quam in terminis, vt di-
ci solet, terminantibus tenet nouissimè Gaspar Hur-
tado de Sacram. disp. 9. de pœnit. difficult. 6. vbi sic
ait: Si tactus non fiant ex affectu fornicationis, sed
tantum ob libidinem in ipsis repertam, si fornicatio
postea fiat ex alio affectu, tunc erunt peccatum di-
stinctum à fornicatione, quia tunc non ordinantur ad
illam ex affectu operantis. Ita ille.

Sup. hoc in
Ref. seq. &
infra in Ref.
164. §. Quo-
ro secundo.

2. Dicendum est igitur tunc tactus, & oscula non
esse in confessione explicanda, quando ordinantur,
& sunt inchoationes ad copulam, nam quamuis ra-
tione sui habeant propriam malitiam, non censentur
tunc moraliter peccatum numero distinctum à copu-
la, ad quam ordinantur quod verum existimo contra
Hurtadum loco citato, etiam si oscula, & tactus
sequantur fornicationem, sunt enim illius comple-
mentum, & quasi appendix illius, vt alibi satis proba-
tum est, & sic non sunt explicanda in confessione,
quod non procedit in casu proposito dubitationis,
nam illi tactus, & oscula à principio non fuerunt or-
dinata ad copulam ergo, &c.

Alibi in Ref.
præterita, &
in alijs §.
cuius prin-
cipium
annot.

RESOL. CXXI.

An si tactus, & oscula non ordinantur ad copulam, qua
tamen postea subsequuta est, sint præter copulam in
confessione aperienda? Ex part. 1. tr. 5. & Misc. 5.
Ref. 42.

§. 1. Affirmatiuè cum pluribus olim respondi,
sed nominatim contra me negatiuè sen-
tentia adheret Pater Leander de Sac. tom. 1. tract. 5.
disp. 8. §. 6. quæst. 10. putat enim in tali casu sat esse
copulam confiteri; quia licet in dicto casu deficiat
finis operantis, propter cuius defectum non possunt
tactus coniungi cum fornicatione, & efficere ex hac
parte vnum peccatum cum illa: tamen non deficit fi-
nis ipsius operis, tactus videlicet, seu mediij, ratione
cuius coniunctionis, hæc omnia media inter se, &
cum opere principali, quod postea sequitur, vnum
constituunt peccatum in genere moris; & idem non
oportet in confessione explicari, quia explicata forni-
catione, etiam ipsa explicata manent. Ita Leander, qui
etiam dicit hanc sententiam tenuisse Doctores moder-
nos ab ipso de hoc casu consultos; nec ab hac sen-
tentia

Sup. hoc in
Ref. præteri-
ta, & infra in
Ref. 164. §.
Quæro se-
cundo.